

з урахуванням допоміжних моделей, фінансової стабільності у фінансових інститутах. Складовою оцінювання ризиків є моніторинг згрупованих по цілям обмежень індикаторів та недопустимість понаднормового зростання обсягів кредитування та боргових зобов'язань, не дозволити відбування дефіциту ліквідності, обмежити концентрацію ринків, аналіз фінансових та промислових груп з оглядом на їх платоспроможність.

Нелінійний характер ризиків фінансового сектору застосування традиційних підходів, які засновані на використанні статистичних моделей робить його неефективним.

«Оскільки банки з різними характеристиками демонструють різне ставлення і реагування щодо ризиків, ми в дослідженні оцінюємо вплив розміру і структури власності банку на пряму залежність між кредитним ризиком і ризиком ліквідності» – Ральф де Хаас та його співавтор Олександр Пивоварський (ЄБРР).

Макроекономічні ризики, можуть вплинути на стійкість вітчизняної банківської сфери. Тому необхідно проводити макроекономічне стрес-тестування вітчизняної банківської системи. Це може допомогти оцінити ризики з урахуванням складних причинно-наслідкових зв'язків, які існують наразі або можуть виникнути в майбутньому, мінімізувати їх, нівелювати негативні наслідки від реалізації та забезпечити фінансову стабільність фінансового сектора країни.

Література

1. Віра в стійкість фінансового сектору до значних негативних подій є міцною, незважаючи на високі ризики – Опитування про системні ризики (НБУ). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/vira-v-stiykist-finansovogo-sektoru-do-znachnih-negativnih-podiy-ye-mitsnoyu-nezvajayuchi-na-visoki-riziki-opituvannya-pro-sistemni-riziki>.
2. Методичні вказівки з інспектування банків "Система оцінки ризиків". URL: <https://ips.ligazakon.net/document/PB04001>.
3. Вплив кредитного ризику на ризик ліквідності: приклад українських банків – Рую Цай, Мао Чжан. URL: https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/241_2_Ukr.pdf.
4. Майбутнє фінансового сектору в післявоєнній Україні – РАЛЬФ ДЕ ХААС ЄБРР, СЕПР, Католицький університет Львова. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/01/5/695722/>
5. Максимова А. В. Макроекономічне стрес-тестування банків у системі регулювання банківської діяльності: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08; Держ. вищ. навч. закл. "Криворіз. нац. ун-т". Кривий Ріг, 2012. 217 с.
6. Стратегія макропруденційної політики. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/>
7. Гушло Ю. Ю. Науково-методичні засади стратегічного управління фінансами банку в умовах невизначеності: дис. ... кафедра філософії: 072. Суми, 2021. 243 с.

УДК 336.64

*Мельниченко Д. Р., студентка
науковий керівник Кремень О. І., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну*

ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Фінансова безпека підприємства як складова його економічної безпеки, посідає чільне місце в загальній системі, оскільки впливає абсолютно на всі сфери діяльності суб'єкта господарювання. В загальному розумінні сутність фінансової безпеки підприємства розглядають як механізм, що з одного боку, забезпечує стабільність фінансової системи суб'єкта шляхом використання захисних фінансових інструментів, а

з іншого – забезпечує її ефективність шляхом організації раціонального використання фінансових ресурсів [1].

Аналіз підходів до визначення поняття «фінансова безпека підприємства», які вона умовно поділяють на такі групи:

- фінансова безпека підприємства як один із складників економічної безпеки підприємства з відповідними інструментами управління нею;
- фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління та його здатність ефективно використовувати свій ресурсний потенціал;
- фінансова безпека підприємства як стан захищеності фінансових інтересів підприємства від різного роду загроз;
- фінансова безпека підприємства як діяльність з управління ризиками;
- фінансова безпека підприємства як процес (забезпечення стабільності його функціонування, фінансової рівноваги; досягнення певного стану чи рівня тощо);
- фінансова безпека підприємства як система забезпечення фінансовими ресурсами або збалансований стан елементів та підсистем);
- фінансова безпека підприємства як комплекс заходів, методів і засобів захисту фінансово-економічних інтересів.

За результатами узагальнення підходів науковців до визначення сутності поняття «фінансова безпека підприємства», пропонуємо під фінансовою безпекою підприємства розуміти такий стан підприємства, який характеризується найбільш ефективним використанням доступних йому ресурсів, рентабельністю діяльності, стійким фінансовим станом, що в сукупності дозволяють суб'єкту господарювання успішно функціонувати, нівелюючи негативний вплив зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів протягом невизначеного періоду часу.

Для визначення рівня фінансової безпеки підприємства доцільним є здійснення оцінки рівня фінансової безпеки суб'єкта підприємництва на основі фінансової стійкості був запропонований С.М. Ілляшенко [2]. Згідно даної методики оцінку здійснюють на основі аналізу фінансової стійкості підприємства, що визначається достатністю оборотних коштів (власних або запозичених) для здійснення своєї діяльності.

Оціночні показники розраховуються за наступними формулами [3]:

$$\pm E_c = E_B - Z \quad (1)$$

де $\pm E_c$ – надлишок (+) чи нестача (-) власних оборотних коштів, необхідних для формування запасів та покриття витрат на господарську діяльність підприємства;

E_B – сума власних оборотних коштів підприємства;

Z – сума запасів та витрат підприємства;

$$\pm E_m = (E_B + K_m) - Z \quad (2)$$

де $\pm E_m$ – надлишок (+) чи нестача (-) власних оборотних коштів, а також середньострокових та довгострокових кредитів та інших позик;

K_m – середньострокові та довгострокові кредити підприємства.

$$\pm E_n = (E_B + K_m + K_t) - Z \quad (3)$$

де $\pm E_n$ – надлишок (+) чи нестача (-) загальної величини оборотних засобів;

K_t – короткострокові кредити підприємства.

В залежності від отриманих значень оціночних показників автор виділяє п'ять зон фінансової стійкості, що відповідає п'яти рівням фінансової безпеки підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Зони фінансової безпеки підприємства на основі оцінки його фінансової стійкості

Зона фінансової стійкості	Зона фінансової безпеки	Значення оціночного показника		
		$\pm E_c$	$\pm E_m$	$\pm E_n$
абсолютна	абсолютна	≥ 0	≥ 0	≥ 0
нормальна	нормальна	≈ 0	≥ 0	≥ 0
нестійка	нестійка	< 0	≥ 0	≥ 0
критична	критична	< 0	< 0	≥ 0
кризова	кризова	< 0	< 0	< 0

Згідно даної методики оцінку здійснюють на основі аналізу фінансової стійкості підприємства, що визначається достатністю оборотних коштів (власних або запозичених) для здійснення своєї діяльності.

Література

- Мулик Я. І. Сутність поняття "фінансова безпека підприємства": систематизація наукових поглядів. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки*. 2013. № 3(80). С. 195–206.
- Ілляшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. № 3. С. 12–19.
- Малик О. В. Показники оцінки фінансової безпеки підприємств: критерії та детермінантні характеристики. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2013. № 5. Т. 1. С. 263–267.

УДК 336.2

Кульша А. Є., студентка

науковий керівник Кремень О. І., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ

Державний борг як наслідок державних запозичень являє собою сукупні боргові зобов'язання держави перед усіма кредиторами: міжнародними організаціями, іноземними державами, юридичними та фізичними особами.

Державний борг за типом боргового зобов'язання поділяють на:

- прямий державний борг, що виникає внаслідок фінансових запозичень держави, договорів і угод про надання кредитів та позик, а також пролонгації та реструктуризації боргових зобов'язань минулих років [1];
- гарантований державою борг, що виникає внаслідок прийнятих на себе державою гарантій за зобов'язаннями третіх осіб, або прийняті на себе державою зобов'язання третіх осіб.

Згідно ст. 2 Бюджетного кодексу України до державного боргу та гарантованого державою боргу України входять :

- державний борг – загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення;
- гарантований державою борг – загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання-резидентів України щодо повернення отриманих та непогашених